

Regeringskansliet, socialdepartementet
Dnr S2020/90214

Yttrande remiss från Regeringskansliet socialdepartementet - Remiss av promemorian Covid-19-lag

Sammanfattning

Lunds kommun instämmer i huvudsak i förslagen i promemorian.

Det saknas dock en mer heltäckande analys av effekterna av beslut som kan tänkas fattas av lagen. Såväl direkta som indirekta effekter. Kommunerna får ofta bära en stor del av konsekvenserna när människors och bolags verksamheter påverkas. Ansvaret för råd och stöd till dessa måste därför klargöras i förhållande till de långtgående konsekvenser som lagstiftningen kan innebära.

Lunds kommun anser att proportionalitetsregeln bör utvecklas till att tydliga utpeka också andra perspektiv.

De begräsningar som kan införas ska i första hand omfatta smittskyddsåtgärder och först om det finns tillräckliga skäl tillgänglighetsbegräsningar.

Länstyrelsen bör endast om det finns tillräckliga skäl ges en rätt att fatta beslut om begräsningar och aldrig beslut om de mest ingripande begräsningar.

En möjlighet till dispens eller undantag bör införas för offentliga verksamheter och näringsidkare som kan bedriva verksamheten på ett säkert sätt.

En samrådsskyldighet med den region och den eller de kommuner som berörs bör införas vid beslut om geografiskt begränsade begräsningar.

Övergripande synpunkter

Lunds kommun instämmer i huvudsak till förslagen i promemorian Covid-19-lag.

2020-12-21

Diarienummer

KS 2020/1050

Förslaget till covid-19-lag kan komma att innebära långtgående begränsningar och ha påverkan på för demokratin väsentliga principer kring till exempel mötes-, rörelse-, näringsfrihet m.m. Samtidigt kan det utifrån ett allmänintresse finnas ett behov för det offentliga att se över och tillskapa de medel som krävs för att förhindra, begränsa eller på annat sätt vidta åtgärder för att hindra till exempel spridning av en samhällsfarlig sjukdom. Lunds kommun har därför förståelse för behovet av att pröva möjligheten till en lag enligt förslaget och att rådande smittspridning innebär att lagstiftningsärendet har en brådskande karaktär. Lunds kommun vill dock framhålla att den begränsade remisstiden gjort att kommunens synpunkter framtagits under stor tidspress och att alla aspekter på förslaget därför inte kunnat analyseras djupare. Det avser såväl de lagtekniska, som verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser som förslaget kan innebära.

För enskilda personer, föreningar och näringsidkare är kommunen den offentliga aktör som oftast finns närmast. Det är den del av det offentliga som man först tar kontakt med och i många lägen söker stöd hos vid avvikelser eller utmaningar i livet eller verksamheten. I förhållande till föreslagen lagstiftning, ser kommunen att beslut om begränsningar eller förbud kommer kunna ha stor påverkan på kommunens verksamhet. Direkt kommer det påverka stora delar av kommunens verksamhet som verkar mot till exempelvis utbildningssektor, ideella sektorn, förenings- och kulturliv och näringslivet. Kommunens stödinsatser till föreningslivet, allmänt näringslivsbefrämjande åtgärder med mera blir kostnadsdrivande för kommunen. Indirekt kan sekundära konsekvenser komma att påverka kommunen i betydande omfattning, då begränsningar och förbud kan påverka verksamhet inom försörjning, psykisk hälsa, utbildning med mera.

Det måste därför i förhållande till det som framgår av promemorian tydliggöras hur samhället ska hantera och möta konsekvenserna av beslut enligt föreslagen lagstiftning. Beslutsrätt om begränsningar och förbud måste följas av ett tydligare ansvar för ekonomiska konsekvenser, rådgivning, kommunikation m.m. mot alla de som kan komma att beröras. Om regeringen eller en myndighet som regeringen utser tar ett beslut enligt föreslagen lagstiftning, måste det också följas av ett tydligare ansvar för hantering av de som påverkas av beslutet, med fokus på hur dessa ska stödjas. Det kan avse såväl ekonomiska som mer verksamhetsinriktade insatser.

Slutligen vill Lunds kommun med hänsyn till det som framgår av avsnitt 17 om ersättningsfrågor särskilt framhålla att åtgärder till följd av lagen kommer att påverka verksamheter inom handel, kultur- och besöksnäringen negativt, och som följd ge ekonomiska

konsekvenser. Hänsyn till dessa konsekvenser bör tas när man beslutar om stödåtgärder till följd av pandemin och i förhållande till de beslut som påverkar dessa näringar.

Synpunkter på promemorians lagförslag

1. Proportionalitetsbedömning i § 7

Förslaget innebär att föreskrifter kan bestämmas som påverkar grundläggande fri- och rättigheter. Det är därför viktigt att de bedömningar och skäl som ligger till grund för varje enskilt beslut med stöd av föreslagen lagstiftning, görs mot bakgrund av de grundläggande reglerna för prövning av inskränkningar på de grundläggande fri- och rättigheter enligt regeringsformen.

Föreskrifters proportionalitet ska därför inte endast bedömas utifrån vad som är försvarligt med hänsyn till faran för människors liv och hälsa, utan också bedömas utifrån vad som är skäligt i förhållande till 2 kap. 21 § regeringsformen.

Lunds kommun anser att detta bör komma till tydligt uttryck i lagtexten och anser även att proportionalitetsprincipen så som den kommer till uttryck i 5 § förvaltningslagen, tillsammans med ovan nämnda paragraf, bör utgöra grunden för utformningen av föreslagen proportionalitetsregel i lagförslagets sjunde paragraf.

Lunds kommun anser att det är väsentligt att beslut enligt lagen tas mot bakgrund av hela dess påverkan på samhället och enskilda, inte endast mot dess fara för liv och hälsa.

2. Generell kommentar avseende §§ 8-12

Det kan finnas en risk i att begränsningar i till exempel tid kan ha motsatt effekt med avseende på betydelsen för smittspridningen. Generellt kan en begränsning avseende exempelvis öppetid snarare öka risken för att avstånd inte kan upprätthållas mellan människor. I denna del anser Lunds kommun att andra åtgärder i första hand bör övervägas, istället för att begränsa tillgängligheten. Begränsningar som rör tid, bör endast vara möjliga om det finns särskilda skäl som väger tyngre än andra mindre inskränkande begränsningar.

Lunds kommun anser därför att paragraferna bör omformuleras så att de lägger större vikt på smittskydds begränsande åtgärder, än tillgänglighetsbegränsningar. Förslagsvis med avseende på lagförslagets nionde paragraf kan punktlistan få omvänd och skärpt formulering enligt nedan.

Sådana föreskrifter får, enligt inbördes ordning, innebära krav på

2020-12-21

Diarienummer

KS 2020/1050

1. *särskilda smittskydds begränsande åtgärder i verksamheten,*
2. *begränsningar i antal besökande eller,*
3. *om särskilda skäl föreligger begränsningar i öppettider.*

Lunds kommun anser att föreslagna möjligheter att besluta att sammankomster, tillställningar, verksamheter eller platser ska hållas stängda är en mycket långtgående inskränkning i våra fri- och rättigheter. De konsekvenser som den typen av begränsningar kan få för samhället, näringsidkare, föreningsliv eller enskilda kan i många fall vara mycket betydande. Den typen av beslut bör därför enligt Lunds kommun endast kunna fattas om det finns synnerliga skäl. Med synnerliga skäl bör avses att det för åtgärden i princip inte finns någon annan åtgärd kvar för att förhindra smittspridningen. Alla andra åtgärder ska före en sådan åtgärd vara uttömda och påvisa en avsaknad av en tillräcklig effekt på smittspridningen.

3. §§ 8-12, 14 och 15 bör omfatta en samrådsskyldighet avseende regionala och lokala begränsningar

Reglerna som kan begränsa en viss typ av verksamhet eller begränsas till ett visst geografiskt område bör omfattas av en samrådsskyldighet där regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt inför beslut ska samråda med den eller de regioner och kommuner som direkt berörs med utgångspunkt från beslutets geografiska omfattning. Begränsningar i tillgänglighet kan få betydande regionala och lokala konsekvenser, utöver konsekvensen för den verksamhet eller enskilda som berörs. Det bör därför vara tvingande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt att samråda med de regioner och kommuner vars geografiska område direkt berörs av ett beslut enligt denna lag. Det kan ha stor betydelse för möjligheten att utforma proportionerliga och adekvata föreskrifter, samt ge nödvändigt rådrum för att vidta förberedande åtgärder regionalt och/eller lokalt.

4. § 17 rörande länsstyrelsens beslut i enskilda fall

Lunds kommun anser att paragrafen kan vara motiverad utifrån att vissa beslut bör kunna fattas specifikt utifrån lokala och regionala förutsättningar. Det bör dock tydligt i paragrafen föreskrivas att länsstyrelsens beslut ska riktas till en viss fysisk eller juridisk person. Lunds kommun anser inte att det är lämpligt att länsstyrelsen ska kunna besluta om alla typer av begränsningar som avses i §§ 8-12. Beslut om att förbjuda en viss verksamhet eller stänga en plats bör vara förbehållet regeringen eller en myndighet

2020-12-21

Diarienummer

KS 2020/1050

som verkar utifrån ett nationellt perspektiv, en sådan ingripande åtgärd behöver ha en tydlig samordning och måste värnas utifrån ett nationellt perspektiv.

Lunds kommun anser också att länsstyrelsens rätt att besluta i enskilda fall endast ska föreligga om det finns särskilda skäl. Beslutsrätten som länsstyrelsen ges, bör ses som ett komplement till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt att besluta enligt 8-12 §§. Det kan finnas skäl till en viss regional handlingsförmåga, men den bör endast tillerkännas om det finns tillräckliga skäl, det måste också beaktas att paragrafen kan behöva ytterligare begränsningar för att hantera risken för parallella processer de myndigheter som tillerkänns likvärdig beslutsrätt. Liksom i övriga fall där ett beslut kan röra en verksamhet eller plats inom en kommuns geografiska område, bör länsstyrelsens beslut föregås av ett samråd med den region eller den eller de kommuner som direkt berörs.

5. Inför en rätt till undantag

Många, såväl offentliga som privata, organisationer har under pandemin visat på en stor förmåga och kreativitet kring att vidta åtgärder som haft effekt på smittspridningen eller minimerat riskerna kring ett visst evenemang, viss verksamhet eller plats. Det bör därför vara möjligt för en offentlig verksamhet eller näringsidkare att söka dispens eller undantag från en beslutad begränsning. Den som söker dispens eller undantag måste kunna visa på tillräckliga åtgärder och säkerhet för att inte riskera smittspridning eller på annat sätt uppnå de mål som avses med begränsningen.

En sådan rättighet skulle kunna verka pådrivande för fler initiativ till kreativa och effektiva smittskyddsåtgärder. Det skulle också kunna vara en ventil för att motverka alla negativa följder som begränsningar i tillgänglighet och de negativa effekter som begränsningar kan ha på den enskilde, en verksamhet och samhället. Det skulle också ligga väl i linje med de grundläggande krav som ställs på att alla ska ta ett eget ansvar, så väl enskilda som den som bedriver en verksamhet. Den som är beredd att ta ett tillräckligt stort ansvar bör därför tillerkännas en rätt att söka dispens eller undantag från beslutade begränsningar. Inte minst skulle det vara en viktig åtgärd när en begränsning har en betydande eller allvarlig påverkan.

En aspekt av betydelse vid bedömningen av fråga om rätt till dispens eller undantag skulle kunna vara att det rör sig om plats som har en viktig samhällsfunktion. Som exempel fyller bibliotek, förutom att vara en plats för kulturverksamhet, en viktig demokratisk funktion

2020-12-21

Diarienummer

KS 2020/1050

bland annat genom att ge tillgång till datorer och skrivare och därigenom möjliggöra för medborgare att komma i kontakt med myndigheter, ansöka om stöd etc. En sådan verksamhet skulle därför kunna gynnas av möjligheten till dispens eller undantag, förutsatt att den kan visa på adekvata och mer omfattande smittskyddsåtgärder.

Lunds kommun anser att en dispens eller undantag bör kunna sökas hos den myndighet som fattat beslut om begränsningen alternativt hos regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

6. Förslag till lag om ändring i lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

Lunds kommun anser att det bör införas en särskild skyldighet för regeringen att samråda med den kommun som berörs av geografiskt avgränsade föreskrifter. Geografiskt begränsade föreskrifter för serveringsställen kan få mycket stor påverkan för såväl regionen och den eller de kommuner som berörs. Kommunerna är också i många fall den eller de som har direktkontakt med både medborgare och de enskilda som bedriver verksamheten vid serveringsställena. Såväl utifrån ett perspektiv som rör formell tillstånds- och tillsynsverksamhet, som utifrån ett perspektiv kring näringslivs- och kulturverksamhet. Kommunen har kännedom om de lokala förutsättningarna och det bör därför införas ett villkor om att regeringen, innan föreskrifter antas, som har en geografisk avgränsning, samråder med de regionala och kommunala organisationer som ligger inom det geografiska område som föreskriften avser.

Philip Sandberg
Kommunstyrelsens ordförande

Regeringskansliet, socialdepartementet
Dnr S2020/09214

Remiss från Regeringskansliet socialdepartementet - Remiss av promemorian Covid-19-lag

Beslut

att yttra sig till Regeringskansliet, socialdepartementet, i enlighet med föreliggande förslag till yttrande.

Bakgrund

Regeringskansliet, socialdepartementet, har remitterat promemorian Covid-19-lag till Lunds kommun för yttrande.

I promemorian föreslås en tillfällig lag om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Det allmänna kan med stöd av lagen vidta åtgärder för att motverka trängsel eller på annat sätt förhindra smittspridning.

Om det är nödvändigt för att förhindra smittspridning, ska begränsningar kunna införas avseende följande verksamheter och platser:

- . allmänna sammankomster och offentliga tillställningar
- . platser för fritids- eller kulturverksamhet
- . handelsplatser
- . kollektivtrafik och inrikes flygtrafik
- . användning eller upplåtelse av platser för privata sammankomster

Det föreslås också en möjlighet att införa förbud mot att samlas i ett sällskap av en viss storlek på platser dit allmänheten har tillträde. Vidare föreslås en möjlighet att införa förbud mot att vistas i en park, på en badplats eller någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel.

I lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen föreslås ändringar som innebär ytterligare möjligheter att införa begränsningar som avser serveringsställen.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 15 mars 2021 och upphöra att gälla vid utgången av mars 2022.

2020-12-21

Diarienummer

KS 2020/1050

Skäl för beslut

På grund av den korta remisstiden har beslut om yttrandet fattats på delegation av kommunstyrelsens ordförande jämlikt 6 kap 39 § kommunallagen samt kommunstyrelsens delegationsordning punkt Ö:1.

Underlag för beslutet

- Yttrande den 21 december 2020

Enligt nämndens uppdrag,

Philip Sandberg
Kommunstyrelsens ordförande

Beslutet fattat med stöd av nämndens delegationsordning, punkt Ö:1.

Beslutet skickas till

Regeringskansliet, socialdepartementet